

Медыятэкст як каталізатар моўных тэндэнцый і заканамернасцей

ВІКТАР І. ІЎЧАНКАЎ
(Мінск)

Моўная сітуацыя Беларусі (лінгвагеаграфічнае адзінства ідыёмаў) вызначаецца наяўнасцю дыгласіі, што склалася гістарычна. Рэспубліканскія СМІ наглядна адлюстроўваюць функцыяванне роднай і рускай мовы на тэрыторыі нашай краіны. Такое становішча спраў спараджае шмат праблем, у вырашэнні якіх удзельнічаюць дзяржаўныя структуры, навуковыя і грамадскія арганізацыі, вучоныя і пісьменнікі, журналісты. Адзінства поглядаў на гэту праблему існуе – дзяржаўнае двухмоўе не з’яўляецца „гістарычнай раскошай”, а „адказным абавязкам”. Вастрыню пастаўленых гісторыяй пытанняў беларускае грамадства адчувае гэтак даўно, роўна як беларус шукае шляхі свайго самавызначэння. Дыгласія як функцыянаванне разнавіднасцей адной і той жа мовы (проціпастаўленасць „высокага” і „нізкага”, напрыклад, суіснаванне старарускай і царкоўнаславянскай моў, што прывяло да кніжна-пісьмовай традыцыі фарміравання літаратурнай мовы; суржыка і літаратурнай формы ўкраінскай мовы; трасянкі і існаванне дзвюх – рускай і беларускай – літаратурных форм зносін у нашай краіне) можа спараджаць так званую ўнутрымоўную інтэрферэнцыю, калі элементы адной формы, напрыклад, суржыка ці трасянкі, пранікаюць у літаратурныя мовы. Сродкі масавай інфармацыі, мова якіх па сваім прызначэнні павінна быць апрацаванай і з’яўляцца функцыянальнай разнавіднасцю публіцыстычнага стылю, актыўна ўдзельнічаюць у фарміраванні разумова-маўленчай дзейнасці грамадства, асабліва гэта стала адчувальным у ІТ-эпоху. Інтэрферэнцыя як актыўны рухавік моўных кантактаў і вынік узаемапранікненняў на фанетычным, семантычным, граматычным,

стылістычным, а таксама ўнутрымоўным узроўнях прыводзіць да не-заўважных на першы погляд сістэмных зрухаў у мове – да ізамарфізму як невыпадковага падабенства не толькі асобных элементаў, а і ўсёй білінгвіяльнай сістэмы.

Сучасная беларуская літаратурная мова не мела прамой пераемнасці са старабеларускай (па рускіх крыніцах – заходнярускай) мовай, якая функцыянавала ў якасці афіцыйнай у Вялікім Княстве Літоўскім ў XIII–XVII стст. Апошняя была выцеснена польскай мовай, у выніку чаго ўзнік часавы разрыў паміж старабеларускай і новай беларускай літаратурнымі мовамі. Сёння слухна заўважаецца: новая беларуская літаратурная мова ўзнікае на іншай аснове, якая не дазваляе разглядаць яе развіццё ад старабеларускай як непарыўны працэс. Асноўным формаўтваральным фактарам беларускай літаратурнай мовы можна лічыць узвышэнне статусу народнай мовы да ўзроўню літаратурнай. Гэтым яна супрацьпастаўлялася старабеларускай мове, якая была сфарміравана ў рэчышчы царкоўнаславянскай традыцыі. Новая беларуская літаратурная мова на пачатку свайго развіцця адчувае істотны польскі ўплыў, значная колькасць яе носьбітаў была звязана з польскай культурай і з каталіцтвам. Даволі паказальнай з гэтага гледжання выглядае дыскусія 1909 года паміж „часопісам для народа” „Крестыянiн” і „Нашай Нiвай”. У артыкулах *Самоучитель польскаго языка* (Бѣлоруссь 1909), *Нашей Нiвѣ* (Божелко 1909b), *Паны обидѣлись* (Пугачевъ 1909), *О книжномъ бѣлорусскомъ языкѣ* (Божелко 1909a) і інш. выданне Віленскага таварыства „Крестыянiн” выступае катэгарычна супраць нават самога паняцця беларускай літаратурнай мовы і выказвае сваю пазіцыю наступным чынам: „Мы всегда считали эту затѣю нелѣпой и видѣли въ ней только уловку польскихъ патріотовъ постепенно прививать нашему сельскому населенію польскій языкъ” (*Отъ редакціи* 1909). „Тая акалічнасць, – пісаў аўтар названага выдання Цярэнцій Бажэлка, – што розныя польскія таварыствы і арганізацыі звычайна выражаюць жаданне распаўсюдзіць асвету сярод палякаў, маларосаў і беларусаў на роднай мове кожнай народнасці (акрамя, рускай, канечне), як нельга лепш паказвае, што кніжная беларуская мова не толькі не ўяўляе нечага супраціўнага паланізатарскай дзейнасці палякаў, але яна яшчэ ім на карысць, асабліва ў той арфаграфічнай пастаноўцы, у якой яна з’яўляецца цяпер” (Божелко „Крестыянiн”, № 38–39, 14.11.1909). Барацьба думак працякала ў з’едлівай, часам, абражальнай форме.

На сучасным этапе ва ўмовах функцыянавання дзвюх блізкароднасных моў інтэрферэнцыя стала пашыранай з'явай у рускамоўных беларускіх выданнях, праяўленне якой зніжае маўленчую культуру. Укаранёны ў далейшую практыку функцыянальны аспект разгляду моўных фактаў зрабіў магчымым выявіць „паводзіны” жывога слова і адмежаваць у яго выкарыстанні ненарматыўнае, памылковае. Нарматыўнасць мовы заўсёды была паказчыкам яе развіцця, духоўнай культуры нацыі.

Норма фарміруецца ў выніку сацыяльна-гістарычнага адбору з суіснуючых слоў і форм, якія зафіксаваны ў моўнай плыні, больш распаўсюджаных, агульнапрынятых. Яны і павінны мацаваць фундамент нацыянальнай літаратурнай мовы. Вядома, што норме характэрна сістэмнасць і глыбокая сувязь са структурай мовы. Мова ж – з'ява дынамічная, і гэта не можа не адбіцца на стабільнасці, гістарычнай абумоўленасці нормы. Вонкавыя фактары (экстралінгвістычны ўплыў) і чыста моўныя заканамернасці, тэндэнцыі развіцця фанетычнай, лексічнай, граматычнай сістэм вызначаюць змены літаратурнай нормы.

Канец ХХ ст. быў азнаменаваны якаснымі зменамі яе ў бок дэмакратызацыі. Сёння становіцца надзвычай важным правядзенне актыўна граматычных інтэрпрэтацый ужывання форм слова і высвятленне яго лексічнай правамернасці. Публіцыстычны тэкст дае прастору для адшліфоўкі мовы, апрацоўкі стылістычнай маркіраванасці слова. Мяняецца накіраванасць медыятэксту, трансфармуецца камунікатыўныя ўстаноўкі журналіста. Характэрнай рысай сучаснай вербалістыкі становіцца стылістыка думак, меркаванняў, што дыктуецца ўкараненнем ў маўленчую дзейнасць ІТ-патокаў. Адсюль завостраная палемічнасць, высокая ступень ацэнчанасці і дыялагічнасці, у чым рэалізуецца так званы персуазіўны аспект. Уцягненне чытача ў публічны дыялог атрактыўнасць газетнай мовы адбываецца на ўсёй структуры газетнага тэксту і на сінтаксічных структурах яго пабудовы. Сэнс гэтых змен наглядаецца ва ўзмацненні інфармацыйнай накіраванасці загаловаў медыятэкстаў.

Мяняецца таксама роля і кампазіцыйная рэlevantнасць частак газетнага тэксту: асноўнай часткі, загалова і падзаглава. Апошнія актуалізуюць, камунікатыўна развіваюць, семантычна ідэнтыфікуюць інфармацыю, пададзеную ў заглаўку: „**Купляйце беларускае!** Сучасная касметалогія патрабуе ад стваральнікаў касметычных прэпаратараў «рэвалюцыйных» падыходаў” (Нікалаева 2002), „**Дарагія мае старыя...** Яны сустрэліся,

«размяняўшы» восьмы дзесятак. І закахаліся, як маладыя...” (Міндалёва 2002), „**Сколько стоит процент прироста?** Выговор правительству: против, воздержался?” (Потребин 2002), „**Панацея становится ядом.** Справятся ли белорусские фармацевты с нашествием «акул» мирового рынка?” (Манкевич 2002), „**Глубина сопротивления.** Взгляд на ту сторону чеченского фронта” (Майерс 2002).

Кампазіцыйная пабудова матэрыялу, у якім значнае месца адводзіцца падзагалоўку, можа стаць вызначальнай рысай манеры выдання, як, напрыклад, гэта ўласціва газеце „Рэспубліка”, тады калі „Народная газета” з нізкай частотнасцю выкарыстоўвае іх, аддаючы перавагу падводцы. Зрэдку ў апошняй камбінуецца трохэлементная падача матэрыялу. Уласна канструктыўную ролю максімальнага інфармацыйнага напаўнення выконвае заглавак ў газетах „Звезда” і „СБ. Беларусь сегодня”, дзе менавіта яму адводзіцца дамінантная роля ў актуалізацыі ўвагі чытача. У цэлым заўважаецца тэндэнцыя да афармлення загалоўкаў сучасных газет прэдыкатывымі канструкцыямі, у адрозненне ад дамінавання намінацыйнага афармлення іх у мове СМІ савецкага часу.

У сінтаксісе асноўнай часткі тэксту ўзрастае колькасць мадальных і аўтарызаваных канструкцый, прычым іх колькасць даволі высокая нават у тэкстах такіх жанраў, як записка і рэпартаж. Вядома, што мадальныя словы вызначаюць пазіцыю, пункт гледжання суб’екта на адносіны маўлення да рэчаіснасці, яны выражаюць ацэнку ў выказанай думцы або спосаб яе падачы. У такім выпадку суб’ектыўная кваліфікацыя паведамлення відавочная, таму што ў ім яўна выяўляецца характар камунікатыўных мэтавых устаноў (сцвярджэнне – пытанне – пабуджэнне); супрацьпастаўленне па прымеце ў напрамку „сцвярджэнне – адмаўленне”; градацыя значэнняў ў дыяпазоне „рэальнасць – ірэальнасць” (рэальнасць – гіпатэтычнасць/дапушчэнне – ірэальнасць); розная ступень упэўненасці адраманта ў верагоднасці выказанай ім думкі пра рэчаіснасць. Маём праяўленне суб’ектыўнай мадальнасці, якая рэалізуе знешне схаваную, імпліцытную пазіцыю журналіста, які не жадае праяўляць сваю рэакцыю на рэчаіснасць адкрыта, але на гэта паказваюць мадыфікатары асноўнай мадальнай кваліфікацыі, ствараючы ў мадальнай іерархіі выказвання кваліфікацыю „апошняй інстанцыі” – непрыміральнай пазіцыі, як таго патрабуе карпаратыўны інтарэс выдання. У такім выпадку на перыферыі выказвання

ўзнікае імітацыя дадатковага семантычнага ядра, што стварае эфект поліпрэдыкатыўнасці паведамлення.

Сукупнасць мадальных і аўтарызаваных канструкцый у дачыненні да мэтавых устаноў матэрыялу спараджае патрэбу змяніць афармленне і размеркаванне традыцыйных жанраў газетных публікацый, абвастрае пытанне аб змяшчэнні межаў паміж імі. Адсюль узрастае доля ўвагі да розных спосабаў аўтарызацыі газетнага тэксту (ад ацэнчнай і мадальнай лексікі да сінтаксічных канструкцый абагульняльнага тыпу: „што ёсць што, што лічыцца чым, што разглядаецца ў якасці чаго”, „што прызнаюць чым”, „што называюць чым” і г.д.) Медыятэкст сучаснасці апелюе да такіх якасцей, як іранічнасць, самаіронія, скепсіс і крытычнасць ва ўспрыманні і супастаўленні інфармацыі, нецярпімасць да катэгарычнай ацэнчнасці, а таксама да здольнасці адзначаць эстэтычнае афармленне маўлення. Культывуецца разумова-маўленчая разняволенасць адрасата тэлемаўлення. Мянэцца роля суаднесенасці рускіх пісьмовага і вуснага элементаў. Так, адбываецца энергічнае пераключэнне моўнай асобы з пісьмовых тэкстаў на тэксты медыя, што гучаць з тэлеэкрана. Сучасныя спажыўцы масавага інфармацыйнага прадукту вылучаюцца ўспрымальнасцю да вобразнай катэгарызацыі рэчаіснасці, да метафарычнай структурызацыі новага ведання пра свет. Рэгулярная „трэніроўка” ўвагі да семантычнага патэнцыялу метафар, што праяўляецца ў недавыказанасці, намёку, звароце да алузіі і гульні з сумежнымі сэнсамі, прыводзіць да ўзмацнення канатывунасці моўнай свядомасці, якая становіцца прэцэдэнтна арыентаванай. Названыя тэндэнцыі развіцця сучаснага публіцыстычнага твору часам набываюць выгляд рафінаванай формы падачы матэрыялаў, і не ў межах аднаго матэрыялу, а ў канцэпцыі ўсяго выдання.

Зыходзячы са спецыфікі праяўлення пазамоўнага пачатку ў публіцыстычным тэксце трэба адрозніваць кампаненты экстралінгвістычнай карціны функцыянавання тэксту у наступным ракурсе. Тэкст можа стварацца журналістам сітуацыйна, у пэўнай сацыяльна абумоўленай сітуацыі, культураспецыфічнай у сваім праламленні на свядомасць грамадства і гістарычна адзначанай. Фактары тэкстаўтварэння і экстралінгвістыка журналісцкай дзейнасці выразным чынам люструюць камунікатыўнае лідарства стваральніка публіцыстычнага твора і разам з тым вызначаюць генезіс і анталогію яго арганізацыі. Працэс пазнання тэксту, яго вытворчасці, планавання, практавання і разумення грунтуецца на асноўным пастулаце

медыятэкстай рэалізацыі – цесная звязанасць і замацаванасць за вербальнымі актам сацыяльных дзеянняў. Журналісцкі тэкст можа адпавядаць ці не адпавядаць пэўным правілам пабудовы, сістэмнасці паводзін моўнага факта ў складаным цэлым, але ён заўсёды павінен мець арсенал ключавых камунікатыўных кампазітаў, скіроўваючых яго на існасць, прызначанасць свайго існавання. Такімі камунікатыўнымі кампазітамі з’яўляюцца знешнелінгвістычныя фактары функцыянальнай накіраванасці СМІ. Будуецца даволі складаная іерархія пераўтварэння індывідуальнага духоўнага прадукта, прапанаванага праз СМІ канкрэтнымі людзьмі, у прадукт грамадскі, калектыўны.

Публіцыстычныя тэксты адрозніваюцца незвычайнай шырынёй тэматыкі, яны могуць датычыць любой праблемы, якая патрапіла ў цэнтр грамадскай увагі. Гэта натуральным чынам ўплывае на журналісцкае маўленне: узнікае неабходнасць уключаць спецыяльную лексіку, якая патрабуе тлумачэнняў, а калі і разгорнутых каментарыеў. З другога боку, шэраг тэм пастаянна знаходзяцца ў полі зроку грамадскай увагі, і лексіка, якая адносіцца да гэтых тэм, набывае публіцыстычную афарбоўку. Такім чынам, наглядаем фарміраванне пласту маўленчых адзінак, характэрных для публіцыстычнага тэксту, камунікатыўная прызначанасць якога спрыяе канструяванню своеасаблівага тэзаўзруса. Апошні вызначаецца не жанрава і не функцыянальна, а сацыяльнай абумоўленасцю камунікацыі, якая становіцца важным механізмам станаўлення індывіда як сацыяльнай асобы, правадніком устаноў пэўнага соцыуму, фарміруючых, у сваю чаргу, індывідуальныя і групавыя ўстаноўкі. Індывідуальныя матывацыі і формы паводзін могуць быць прыняты соцыумам, калі яны ўяўляюць сабой варыяцыі ў азначаных межах.

На фоне ўзмацнення сацыяльнай стратыфікацыі грамадства ў спажыўца інфармацыі фарміруецца адчуванне ўключанасці ў кансалідуемую масавым інфармацыйным прадуктам (медыятэкстам) нацыянальную лінгвакультурную прастору. медыятэкст мае сваім прыярытэтным прызначэннем адлюстраванне маўленчай рэчаіснасці ў сферы палітыка-ідэалагічных грамадскіх адносін. Асноўным семантыка-канструктыўным прынцыпам яго пабудовы традыцыйна лічаць спалучэнне экспрэсіі і стандарту, што абумоўліваецца вартаснай арыентацыяй перададзенай інфармацыі. У тэкстах СМІ на першы план вылучаецца ўжо вядомая апрабаваная сінтагматыка Вельмі часта яна дасягае ўстойлівасці і лёгка аднаўляецца (таму з’явіліся

так званыя газетызмы газетныя метафары) Публіцыстычная спалучальнасць (медыясінтагма) набывае ўніверсальны афарыстычны характар яна паказвае на агульныя тыповыя ўласцівасці адміністрацыйна-камандная (сістэма) правячая (эліта) фінансавая (алегархія) ахвяры (сталінізму тэрарызму) ведамасныя (інтарэсы) эканоміка (павінна быць эканомнай) добразычлівая (атмасфера) цёплая (сустрэча) сённяшнія (рэаліі) бягучы (момант) на парозе (будучага) напярэдадні (свята) у мэтах (удасканалення павышэння) змагацца за (ўраджай) дасягнуць (назначанага) дасягнуць (вынікі) ацэнена (на заслугах) радавыя (працаўнікі служачыя) не спыняцца (на дасягнутым) транспартнае (здарэнне) прыняць (з дакладам) праінфармаваць (аб рабоце) планы (развіцця) закулісная (гульня) навадзенне (парадку) у ходзе (сустрэчы) ход (выканання) вынікі (работы) рэальны (сектар эканомікі) прагнозныя (паказчыкі) павысіць (эфектыўнасць) хроніка (апошніх падзей) абноўлены (склад) шырокі (спектр) грандыёзныя (змены) прыняць (меры) высокія (паказчыкі) высокапастаўлены (дыпламат чыноўнік работнік) з дакладных (крыніц) нябесная (канцэлярыя) шэраг (мерапрыемстваў) пажаранебяспечная (сітуацыя) пранесці (праз жыццё стагоддзі) вывераны (час) правераны (жыццём часам) знамянальная (дата падзея) дзень (заснавання) старонкі (гераізму) духоўнае (развіццё) ганарыцца (сынамі дачкамі) вытворчыя (дасягненні) наяўны (патэнцыял) павялічыць (аб'ём) прыцягненне (інвестыцый) заваяваць (аўтарытэт) рэжым (пастаяннай гатоўнасці) прыцягваць (да адказнасці) усенароднае (свята) цырымонія (узнагароджання) пераможцы (спарборніцтваў) сумесныя (намаганні) аказаць (дапамогу) асаблівая (удзячнасць) увесь (цывілізаваны свет) канчатковая (перамога) складнікі (поспеху) і тысячы іншых

Сінтаматыка некаторых з такіх спалучэнняў слоў неправамерная Напрыклад словазлучэнне *наяўны патэнцыял* („Выказваю ўпэўненасць што выкарыстоўваючы наяўны патэнцыял вы і ў далейшым будзеце забяспечваць зладжаную і стабільную работу працоўных калектываў на карысць роднай Беларусі” (Лукашэнка 2002) напоўнена семантычнай неадпаведнасцю па семным (монасемічным) і семемным (полісемічным) параметрах Ключ да такога памылковага ўжывання даюць слоўнікі

Лексема *наяўны* мае семнае напаўненне ‘які ёсць у наяўнасці’ дзе *наяўнасць* – 1) ‘прысутнасць знаходжанне існаванне’ 2) ‘фактычная колькасць чаго-небудзь у даны момант’ (Тлумачальны слоўнік...1979: 344)

Асістэмная з гледжання логікі трактоўка лексемы *патэнцыял* даецца ў Тлумачальным слоўніку беларускай мовы ў пяці тамах на старонцы 112 ‘сукупнасць наяўных магчымасцей сродкаў у якой-небудзь галіне сферы’ дзе у сваю чаргу *магчымасць* – 1) ‘тое што можа пры пэўных умовах адбыцца ажыццявіцца здзейсніцца’ 2) ‘сродкі умовы неабходныя для здзяйснення чаго-небудзь’ 3) толькі множны лік ‘унутраныя сілы рэсурсы здольнасці’ (*Тлумачальны слоўнік...* 1980: 112). Найбольш прыдатнай нягледзячы на ірэальнасць свайго праяўлення (маюцца на ўвазе ўяўныя ўнутраныя сілы магчымасць) для маўленчай сітуацыі *наяўны патэнцыял* з’яўляецца трэцяя сема семемнага поля ‘унутраныя сілы рэсурсы здольнасці’ аднак яна абмежавана граматычна Здаецца паводле лінгвістычнай арганізацыі словазлучэнні тыпу *наяўны патэнцыял дасягнуць намечанае* немагчымы аднак яны трывала ўваходзяць у газетна-публіцыстычную лексіку функцыянуючы асістэмна што заўважае далёка не кожны носьбіт мовы.

Аналізаванае словазлучэнне падае панарамную карціну той маўленчай рэчаіснасці якая ўладарыла на працягу XX стагоддзя экспліцытная нявыражанасць энтрапічнасць завуаляванасць двухсэнсоўнасць вербальнага знака спрыяла ўвядзенню ў маўленчую практыку неправамерных сінтагмаў

Тэзаурус журналіста сінтагматычна абумоўлены выбіцца з поля яго дзеяння – не простая задача для творчага чалавека Аднак калі гэта і ўдаецца то і тут павінны захоўвацца супамернасць і паслядоўная суаднесенасць сінтагматычна абумоўленага публіцыстычным стылем кампанента і адвольнага словаўжывання Журналіст як стваральнік тэксту вельмі залежыць ад кадыфікаваных у сінтагматыцы выразаў якія „праклялі” сабе семантычны шлях і «зафіксавалі» яго частотным прымяненнем

Сінтагматыка публіцыстычных тэкстаў такім чынам зададзена функцыянальным стылем больш строгая і іерархічна арганізаваная Кожнае фіксаванае ўжыванне паўстае «адрэзкам уяўнага свету» узаемапраектаванага на грамадства Медыясінтагма вобразна кажучы па фрагментах канструюе рэчаіснаць у якой жыве і творыць журналіст

Журналіст – камунікатыўны лідар, таму ўменне прачытваць маўленчую сітуацыю, прадбачыць працэс яе разгортвання, разумець суразмоўцу і прагназаваць вынікі кантактавання не менш важнае, чым „адзяляючы зерне ад жыццякаў, публікаваць жыцці” (Фихтелиус 1999: 9). Умець скарэктаваць маўленчую падзею, знаходзячы ісціну, ёсць вызначальная якасць прафесіі журналіста. Толькі раўнапраўны, суб’ект-суб’ектны дыялог з чытачом

дасягне поспеху, калі *homo eloquens* бачыць свайго суразмоўцу такім, як ён сам, – жывым, дзейным, актыўным суб'ектам, а не чыстым лістом, які трэба спісаць, пустым сасудам, які трэба запоўніць. Паступовая рэалізацыя гэтага імператыву зменіць канцэптальную карціну вербальнага выражэння грамадства і, як паказвае час, ужо стварае спрыяльныя ўмовы для ўзнікнення новай маўленчай фармацыі, дзе мове СМІ належыць роля каталізатара моўных тэндэнцый і заканамернасцей.

Літаратура

- Божелко Т., 1909а, *О книжномъ бѣлорусскомъ языкѣ?*, „Крестьянинъ” № 25, 4 іюля.
Божелко Т., 1909б, *„Нашей Нивѣ”*, „Крестьянинъ” № 29–30, 28 іюля.
Белорусь, 1909, *Самоучитель польскаго языка*, „Крестьянинъ” № 26, 8 іюля.
Лукашэнка А., 2002, *Жыхарам горада Слоніма Гродзенскай вобласці*, „Звязда” № 214–215, 6 вер.
Майерс С., 2002, *Глубина сопротивления. Взгляд на ту сторону чеченского фронта*, „Советская Белоруссия” № 206, 28 авг.
Манкевич Е., 2002, *Панацея становится ядом. Справятся ли белорусские фармацевты с нашествием „акул” мирового рынка*, „Рэспубліка” № 105–106, 17 мая.
Міндалёва І., 2002, *Дарагія мае старыя... Яны сустрэліся*, „размяняўшы” *восьмы дзесятак. І закахаўся, як маладыя...*, „Звязда” № 161, 11 ліп.
Нікалаева Н., 2002, *Купляйце беларускае! Сучасная касметалогія патрабуе ад стваральнікаў касметычных прэпаратараў „рэвалюцыйных” падыходаў*, „Звязда” № 79–82, 23 кастр.
Отъ редакции, 1909, „Крестьянинъ” № 25, 4 іюля.
Потребин А., 2002, *Сколько стоит процент прироста? Выговор правительству: против, воздержался?*, „Рэспубліка” № 105–106, 17 мая.
Пугачевъ Е., 1909, *Паны обидѣлись*, „Крестьянинъ” № 31–32, 28 авг.
Глумачальны слоўнік беларускай мовы, 1979, т. 3, Мінск.
Глумачальны слоўнік беларускай мовы, 1980, т. 4, Мінск.
Фихтелиус Э., 1999, *Десять заповедей журналистики*, Стокгольм.

Media text as a catalyst for linguistic trends and patterns

The article investigates the functioning of the Belarusian language in Belarus media, defines the role of language in the formation of a media trend in the situation of bilingualism, and shows the effect of information technology on journalism.

Keywords: *media text, the Belarusian language, media, trends and patterns.*